

Ο σωσμένος Άσωτος

Του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά

1.«Θὰ γίνῃ κάποτε λιμός», εἶπε ὁ προφήτης θρηνώντας τὴν Ἱερουσαλήμ, «ὄχι πείνα ἄρτου καὶ ὕδατος, ἀλλὰ πείνα γιὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου». Εἶναι δέ ὁ λιμός στέρησις καὶ συγχρόνως ὄρεξις τῆς ἀναγκαίας τροφῆς. Ὑπάρχει ὅμως καὶ κάτι χειρότερο καὶ ἀθλιώτερο ἀπὸ αὐτὴν τὴν πείνα; ὅταν δηλαδὴ κάποιος, ἐνῶ στερεῖται τ' ἀναγκαία γιὰ τὴν σωτηρία, δέν ἔχει συναίσθησι τῆς συμφορᾶς, ἐπειδὴ δέν ἔχει ὄρεξι γιὰ τὴ σωτηρία. Ὅποιος πεινᾷ καὶ δέν διαθέτει τ' ἀναγκαία, τριγυρίζει ἀναζητώντας ἓνα κόμματι ψωμοῦ ὅπουδῆποτε· κί' ἂν εὔρει μουχλιασμένο ζυμαρί, ἢ τοῦ προσφερθεῖ κάποιος ἄρτος ἀπὸ κεχρὶ ἢ ἀπὸ πίτουρα ἢ κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ εὐτελέστατα εἶδη τροφῆς, χαίρεται τόσο πολὺ, ὅσο ἐπονοῦσε προηγουμένως πού δέν εὔρισκε.

Ὅποιος ἐπίσης ἔχει πνευματικὴ πείνα, δηλαδή στέρηση καὶ συγχρόνως ὄρεξη γιὰ πνευματικὲς τροφές, τριγυρίζει ἀναζητώντας αὐτόν πού ἔχει ἀπὸ τὸν Θεὸ τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας· κί ἂν εὔρει, τρέφεται εὐφρόσυνα μὲ τὸν ἄρτο τῆς ζωῆς τῆς ψυχῆς, δηλαδή μὲ τὸν σωτήριο λόγο, πὺ ὅποιος τὸν ἀναζητεῖ ἕως τὸ τέλος δέν πρόκειται νά μὴν τὸν εὔρει· «διότι ὅποιος αἰτεῖ λαμβάνει καὶ ὅποιος ἀναζητεῖ εὐρίσκει, καὶ στὸν κρούοντα θ' ἀνοίγει ἡ θύρα», εἶπε ὁ Χριστός.

2. Ὑπάρχουν ὅμως μερικοὶ πὺ μὲ τὴν πολυήμερη ἀτροφία τοῦ νοῦ ἔχασαν καὶ τὴν ὄρεξη τῆς τροφῆς· γι' αὐτὸ δέν ἀντιλαμβάνονται τὴ ζημιά. Καὶ ἂν ἔχουν τὸν διδάσκαλο, δυσανασχετοῦν ἀκόμη καὶ στὴν ἀκρόαση τῆς διδασκαλίας, ἐνῶ ἂν δέν ἔχουν, δέν ζητοῦν τὸν διδάσκαλο, διάγοντας ζωὴ ἁμαρτωλότερη ἀπὸ τὸν Ἄσωτο. Διότι ἐκεῖνος, ἂν καὶ μὲ τὴν ἀπομάκρυνσή του ἐστερήθηκε τοῦ κοινοῦ τροφέως καὶ πατρὸς καὶ κυρίου, περιέπεσε σὲ φοβερὸ λιμὸ καὶ συναισθανόμενος τὴν στέρηση μετενόησε καὶ ἐπανῆλθε, ἐπεζήτησε καὶ ἐπέτυχε τὴν Θεία καὶ ἀθάνατη τροφή, καὶ τόσο ἀπήλαυσε διὰ τῆς μετανοίας τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, ὥστε νά προκαλέσει καὶ τὸν φθόνον γιὰ τὸν πλοῦτον του.

3. Εἶναι ὅμως προτιμότερο νά πάρωμε τὸ θέμα ἀπὸ τὴν ἀρχή, γιὰ νά ἐξηγήσωμε πρὸς τὴν ἀγάπη σας τὴν εὐαγγελικὴ αὐτὴ παραβολὴ τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ καὶ σήμερον εἶναι διατεταγμένο νά διαβάζεται στὴν ἐκκλησία.

4. «Κάποιος ἄνθρωπος εἶχε δυὸ υἱούς», λέγει. Ὁ Κύριος καλεῖ ἐδῶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀνθρώπου παραβολικῶς, κί αὐτὸ δέν ἔχει τίποτε τὸ παράξενον. Διότι, ἂν ἔγινε πραγματικῶς ἄνθρωπος γιὰ τὴ σωτηρία μας, τί τὸ παράδοξον νά προβάλλει τὸν ἑαυτὸν ὡς ἓνα ἄνθρωπον γιὰ τὴν ὠφέλειά μας, αὐτός πὺ εἶναι πάντοτε κηδεμὼν καὶ τῆς ψυχῆς

καὶ τοῦ σώματός μας, ὡς κύριος καὶ δημιουργὸς καὶ τῶν δύο, αὐτὸς ποὺ εἶναι ὁ μόνος ποῦ ἔδειξε σὲ μᾶς ἔργα ὑπερβολικῆς ἀγάπης καὶ κηδεμονίας, καὶ πρὶν ἀκόμη ἐμφανισθοῦμε;

5. Διότι πρὶν ἀπὸ μᾶς ἐτοίμασε γιὰ ἐμᾶς αἰώνια κληρονομία βασιλείας, ὅπως λέγει ὁ Ἰδιος, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς γιὰ χάρη μας ἔπλασε τοὺς ἀγγέλους γιὰ ν' ἀποστέλλωνται ὡς διάκονοι, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος, στοὺς μέλλοντας νὰ κληρονομήσουν τὴ σωτηρία. Πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς γιὰ χάρη μας ἔπλασε τὸν οὐρανὸς ὅλον τὸν αἰσθητὸ τοῦτον κόσμος, σὰν νὰ ἔστησε κάποια κοινὴ καὶ ὁμότιμη σκηνὴ σὲ ὅλους ἐμᾶς κατὰ τὴν παροδικὴ τούτη ζωὴ, τὸν ἴδιο ἀεικίνητο καὶ πολυκίνητο καὶ ἀκίνητο • ἀκίνητον, γιὰ νὰ μὴ προκαλεῖ στοὺς ἐνοικοῦντας φθορὰ μὲ τίς μεταπτώσεις του, πολυκίνητον, γιὰ νὰ συγκρατεῖται στὸν χῶρο του μὲ τίς ἀντίρροπες κινήσεις του, ἀεικίνητον δὲ καθ' ἑαυτὸν καὶ περιφέροντα μαζὶ του εὐτάκτως τὸ πλῆθος τῶν ἄστρων, ὥστε ἐμεῖς ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ διδασκώμαστε τὸ πρόσκαιρο τῆς ζωῆς μας καὶ ν' ἀπολαύωμε ὅλων τῶν σωμάτων του, ποὺ φθάνουν ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ μας, κάθε φορὰ ἄλλα.

Γιὰ μᾶς πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς κατασκεύασε τὸν μεγάλο φωστῆρα γιὰ νὰ κυριαρχεῖ στὴν ἡμέρα, καὶ τὸν μικρὸ γιὰ νὰ κυριαρχεῖ τῆς νύκτας. Κί ἐτοποθέτησε αὐτοὺς καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα στό στερέωμα, γιὰ νὰ κινοῦνται μὲ αὐτό, συνυπάρχοντα καὶ παραλλάσσοντα πολυειδῶς, γιὰ νὰ εἶναι σημάδια τῶν καιρῶν καὶ τῶν χρόνων. Ἀπὸ αὐτὰ κανένα δὲν χρειάζεται οὔτε ἡ νοερὰ φύσις, ποὺ εἶναι ὑπεραισθητὴ, οὔτε ἡ φύσις τῶν ἀλόγων ζώων, ποὺ ζεῖμόνο κατὰ αἴσθησι. Γιὰ μᾶς λοιπὸν ἔγιναν, ποὺ μὲ τὴν αἴσθησι μὲν ἀπολαμβάνουμε καὶ τίς ἄλλες δωρεές καὶ τὸ κάλλος τῶν βλεπομένων, μὲ τὸν νοῦν δὲ ἀντιλαμβανόμεστε τὰ σημεῖα αὐτά.

6. Για μᾶς πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς ἐθεμελίωσε τὴ γῆ, ἄπλωσε τὴ θάλασσα, ἐξέχυσε ἀφθόνως ἐπάνω ἀπὸ αὐτὰ τὸν ἀέρα, κί' ἐπάνω ἀπὸ αὐτὸν παραπέρα ἀναψε πανσόφως τὴν φύσι τοῦ πυρός, ὥστε καὶ τὸ ὑπερβολικὸ ψῦχος τῶν κάτω νά μετριάξει περιγυρίζοντας καὶ νά μένει στὸν τόπο του συγκρατώντας τὸ ἄπλωμά του. Ἄν δὲ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα τὰ χρειάζονται αὐτὰ γιὰ τὴ συντήρησή τους, ἀλλὰ κί' αὐτὰ ἐδημιουργήθηκαν πρὶν ἀπὸ μᾶς γιὰ ὑπηρεσία πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως ψάλλει καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ.

7. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν σύμπαντα κόσμον παρήγαγε ἀπὸ τὸμηδὲν ὁ πλάστης μας πρὶν ἀπὸ τὴ δική μας πλάση, γιὰ τὴν σύσταση τοῦ σώματός μας. γιὰ τὴν βελτίωση δὲ τῶν ἠθῶν καὶ τὴν καθοδήγησι πρὸς τὴν ἀρετὴ τί δὲν ἔκαμε ὀφιλάγαθος δεσπότης; Τὸν ἴδιον αὐτὸν αἰσθητὸ κόσμον ἐπεξεργάσθηκε σὰν κάτοπτρο τῶν ὑπερκοσμίων, ὥστε διατῆς πνευματικῆς θεωρίας γύρω ἀπὸ αὐτόν, σὰν διὰ μέσου μιᾶς θαυμασίας κλίμακος, νά φθάνωμε πρὸς ἐκεῖνα. Ἐνέβαλε μέσα μας ἔμφυτο νόμο, σὰν ἀπαρέγκλιτη στάθμη, ἀνεξαπάτητο κριτὴ καὶ ἀδιάψευστο διδάσκαλο, τὴν ἀτομικὴ στὸν καθένα συνείδηση. Ἔτσι, ἂν εἴμαστε μετὴν διάνοια συγκεντρωμένοι στὸν ἑαυτὸ μας, δὲν θὰ χρειασθοῦμε ἄλλον διδάσκαλο γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ἀγαθοῦ • ἂν μὲ τὴν αἴσθησι διαπορθμεύσωμε καλῶς τὸν νοῦ πρὸς τὰ ἔξω, τὰ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ καθορῶνται νοούμενα διὰ τῶν ποιημάτων, λέγει ὁ ἀπόστολος.

8. Αφοῦ λοιπὸν διὰ τῆς φύσεως καὶ τῆς κτίσεως ἀνοιξε τὸ διδασκαλεῖο τῶν ἀρετῶν, ὁ Ἰδιος ἐτοποθέτησε ἀγγέλους ὡς φύλακες, ἀνύψωσε πατέρες καὶ προφῆτες πρὸς καθοδήγησι, ἔδειξε σημεῖα καὶ τέρατα ὁδηγοῦντα πρὸς τὴν πίστι, μᾶς ἔδωσε τὸν γραπτὸ νόμο, βοηθητικὸ στό νόμο τῆς λογικῆς μας φύσεως καὶ στή διδασκαλίᾳ ἀπὸ τὴν κτίσι. Τέλος, ἐπειδὴ τὰ περιφρονήσαμε ὅλα (ὦ, τί ῥαθυμία δική μας

καὶ τὴν μακροθυμίαν καὶ ἔγνοιαν τοῦ ὑπερβολικὰ ἀγαπῶντος ἑμαῶς!),
μαῶς ἔδωκε τὸν ἑαυτοῦ γιὰ χάριν μας, καί, κενώνοντας τὸν πλοῦτον τῆς
θεότητος στό ἔσχατον κατάντημά μας ἐπῆρε τὴν φύσιν μας καί,
γενόμενος ἄνθρωπος σὺν ἡμῶς, διετέλεσε διδάσκαλός μας. Αὐτὸς μαῶς
διδάσκει γιὰ τὸ μέγεθος τῆς φιλανθρωπίας του, ἐπιδεικνύοντάς τιν
μὲ ἔργον καὶ λόγον, συγχρόνως δὲ ὁδηγεῖ σὲ μίμηση τῆς συμπαθείας
του, ἐνῶ ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν σκληροκαρδίαν τοὺς ὀπαδοὺς του.

9. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀγάπη γεννᾶται καὶ μέσα στοὺς ἐπιμελητὰς τῶν
πραγμάτων, ὅπως καὶ στοὺς ποιμένες τῶν προβάτων, ἐνυπάρχει
δὲ καὶ στοὺς κυρίους τῶν κτημάτων, ὄχι ὅμως τόσο ὅσο στοὺς
συνδεόμενους μὲ αἷμα καὶ συγγένεια, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς πάλι περισσότερο
στοὺς πατέρες πρὸς τὰ παιδιά τους, ἀπὸ αὐτοὺς προσφέρει ἐνδειξὴ τῆς
φιλανθρωπίας του, λέγοντας τὸν ἑαυτοῦ ἄνθρωπον καὶ πατέρα ὄλων
μας· ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς μὲν γιὰ μαῶς ἔγινε πραγματικὰ ἄνθρωπος, ἀφ' ἑτέρου
δὲ μαῶς ἀναγέννησε διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος καὶ τῆς σ' αὐτὸ χάριτος
τοῦ Θεοῦ Πνεύματος.

10. «Κάποιος ἄνθρωπος», λοιπὸν λέγει, «εἶχε δύο υἱούς». Διότι ἡ διαφορὰ τῆς γνώμης ἐχώρισε σὲ δύο τὴν μίαν φύσιν καὶ ἡ διάκρισις
μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας συνήγαγε τοὺς πολλοὺς σὲ δύο. Κί ἡμεῖς ἐξ ἄλλου μερικὲς φορὲς λέγομε διπλὸν τὸν ἕνα
κατὰ τὴν ὑπόστασιν, ὅταν ἔχει τὴν διπλότητα τοῦ ἡθους, καὶ λέγομε ἐπίσης τοὺς πολλοὺς ἕνα, ὅταν συμφωνοῦν μεταξὺ τους.
«Προσελθὼν λοιπὸν ὀνεώτερος υἱὸς εἶπε στον πατέρα»· εὐλόγως
παρουσιάζεται νεώτερος· διότι προβάλλει αἴτημα παιδαριῶδες
καὶ γεμάτο ἀφροσύνη. Καὶ ἡ ἀμαρτία δέ, τὴν ὁποία εἶχε στό νοῦν του
σχεδιάζοντας τὴν ἀποστασίαν, εἶναι νεωτέρα, ἐφ' ὅσον εἶναι ὑστερογενὲς
εὖρημα τῆς κακῆς προαιρέσεώς μας· ἡ δὲ ἀρετὴ εἶναι

πρωτογενής, ἀφοῦ στόν Θεὸ μὲνῆταν αἰδίως, στήν ψυχὴ μας δὲ ἐμβλήθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ κατὰ χάρη.

11. Προσηλθε δέ, λέγει, ὁ νεώτερος υἱὸς καὶ εἶπε στον πατέρα· «δὸς μου τὸ ἀνάλογο μέρος τῆς περιουσίας». Ὡ, ποία ἀφροσύνη! δὲν ἐγονάτισε, δὲν ἰκέτευσε, ἀλλ' ἀπλῶς εἶπε· καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὸ μερίδιο καὶ ὡς ὀφειλὴ ἀπὸ ἐκεῖνον πού δίδει σὲ ὅλους κατὰ χάριν. Δὸς μου τὸ ἀνάλογο μέρος τῆς περιουσίας, πού μου ἀνήκει κατὰ τὸ νόμο, τὴν μερίδα μου σύμφωνα μὲ τὸ δίκαιο. Καί ποῖος νόμος ὑπάρχει καὶ ἀπὸ ποῦ προέρχεται αὐτὸ τὸ δίκαιο, νὰ εἶναι οἱ πατέρες ὀφειλέτες στὰ παιδιά; Τὸ ἀντίθετο μάλιστα συμβαίνει• τὰ παιδιά ὀφείλουν στοὺς πατέρες, ὅπως ἡ ἴδια ἡ φύσις δεικνύει, ἀφοῦ ἔλαβαν ἀπὸ ἐκείνους τὴν ὕπαρξη. Ἀλλ' εἶναι καὶ αὐτὸ δεῖγμα τοῦ νεωτερικοῦ φρονήματος.

12. Τὶ κάμνει λοιπὸν αὐτὸς πού βρέχει σὲ δικαίους καὶ ἀδίκους, πού ἀνατέλλει τὸν ἥλιο σὲ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς; Τοὺς διεμοίρασε τὴν περιουσία, λέγει. Βλέπετε ὅτι αὐτὸς ὁ «ἄνθρωπος» καὶ πατέρας εἶναι ἀνευδεής; Ἀλλιῶς δὲν θὰ ἐμοίραζε τὴν περιουσία στοὺς δυὸ μόνους οὔτε σὲ δυὸ μερίδια μόνο, ἀλλὰ θὰ ἐκρατοῦσε καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του μία τρίτη μερίδα. Αὐτὸς ὅμως, ὡς Θεός, ὅπως λέγει καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ, μὴ ἔχοντας ἀνάγκη τῶν ἀγαθῶν τοῦ εἶδους αὐτοῦ, ἐμοίρασε, λέγει στὰ δύο αὐτὰ παιδιά μόνο τὴν περιουσία, δηλαδὴ τὸν κόσμον ὅλον. Διότι, ὅπως διαιρεῖται ἡ μία φύσις λόγῳ τῆς διαφορετικῆς γνώμης, ἔτσι διαιρεῖται καὶ ὁ ἕνας κόσμος λόγῳ τῆς διαφορετικῆς χρήσεως.

Πραγματικὰ ὁ ἕνας λέγει πρὸς τὸν Θεό, «ὅλη τὴν ἡμέρα ἄπλωσα πρὸς σὲ τὰ χέρια μου», καὶ «σὲ ὕμνησα ἑπτὰ φορές τὴν ἡμέρα», καὶ «τὸ μεσονύκτιο ἐξυπνοῦσα», καὶ «ἔκραξα πάρωρα», καὶ «ἤλπισα στὰ λόγια σου», καὶ «τὰ πρωινὰ ἐφόνευσά ὅλους τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς», δηλαδὴ ἀπέκοψα τίς ὀρμὲς τῆς σαρκὸς πού κινοῦνται

πρὸς ἡδυσπάθεια· ὁ ἄλλος περνᾷ τίς ἡμέρες του στό κρασί καὶ κυττάζει πού γίνεται πότος, διέρχεται τίς νύκτες μὲ ἄσεμνες καὶ ἄθεσμες πράξεις, καὶ σπεύδει σὲ κρυφές δολοπλοκίες ἢ φανερές ἐπιβουλές, σὲ ἀρπαγές χρημάτων καὶ πονηρὰ σχέδια. Ἄρα δὲν ἐμοίρασαν αὐτοὶ τὴν μία νύκτα καὶ τὸν ἕνα ἥλιο, καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὰ τὴν ἴδια τὴ φύση, ἀφοῦ τὴν κατεχράσθησαν χωρὶς συμφωνία μεταξὺ τους; Ὁ δὲ Θεὸς διέθεσε ὅλη τὴν κτίση ἀδικοῦτως σὲ ὅλους, προθέτοντάς τὴν σὲ χρῆση κατὰ τὴν βουλήση τοῦ καθενός.

13. «Κι ἔπειτα ἀπὸ ὄχι πολλές ἡμέρες», λέγει, «ἀφοῦ τὰ συγκέντρωσε ὅλα ὁ νεώτερος υἱός, μετανάστευσε σὲ μακρινὴ χώρα». Πῶς δὲν μετανάστευσε ἀμέσως, ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ ὄχι πολλές, δηλαδή μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες; Ὁ πονηρὸς ὑποβόλεϋς Διάβολος δὲν ὑποβάλλει ταυτοχρόνως καὶ τὴν ἰδιορρυθμία καὶ τὴν ἁμαρτία, ἀλλὰ μὲ πανουργία ὑποκλέπτει βαθμιαίως τὴν διάθεση, λέγοντάς μας ψιθυριστά· καὶ σὺ ζῶντας μόνος σου, χωρὶς νὰ παρακολουθεῖς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ οὔτε νὰ προσέχεις τὸν διδάσκαλο τῆς Ἐκκλησίας, μπορεῖς ν' ἀντιληφθεῖς τὸ καθῆκον καὶ μόνος σου καὶ νὰ μὴ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τὸ ἀγαθόν. Ὅταν δὲ ἀποσπάσει κάποιον ἀπὸ τὴν ἱερὰ ὑμνωδία καὶ ἀπὸ τὴν ὑπακοή πρὸς τοὺς ἱεροὺς διδασκάλους, τὸν ἀπομακρύνει καὶ ἀπὸ τῆς Θεῆς ἐπίβλεψης, παραδίνοντάς τον στὰ πονηρὰ ἔργα. Διότι Θεὸς εὐρίσκεται παντοῦ· ἕνα εἶναι πού εὐρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸ κακό, στό ὅποιο φθάνοντας διὰ τῆς ἁμαρτίας ἀποδημοῦμε μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅπως λέγει ὁ Δαβὶδ πρὸς τὸν Θεόν, «δὲν θὰ διαμείνουν παράνομοι ἀπέναντι στοὺς ὀφθαλμοὺς σου».

14. Αφοῦ λοιπόν, λέγει, ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπομακρύνθηκε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ἀπεδήμησε σὲ μακρινὴ χώρα «ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν περιουσία του ζῶντας ἀσώτως». Πῶς ὁμῶς διεσκόρπισε τὴν περιουσία

του; Ὑπεράνω ὅλων οὐσία καὶ περιουσία μας εἶναι ὁ ἔμφυτος νοῦς μας. Ἐως ὅτου λοιπὸν ἐμμένουμε στοὺς τρόπους τῆς σωτηρίας, τὸν ἔχομε συνηγμένο στὸν ἑαυτὸ του καὶ στὸν πρῶτο καὶ ἀνώτατο νοῦ, τὸν Θεό· ὅταν ὅμως ἀνοίξωμε θύρα στά πάθη, ἀμέσως σκορπίζεται, περιπλανώμενος διαρκῶς γύρω στά σαρκικά καὶ τὰ γήινα, πρὸς τὶς πολύμορφες ἡδονές καὶ τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμοὺς γι' αὐτές. Τοῦ νοῦ πλοῦτος εἶναι ἡ φρόνησις, πὺ παραμένει σ' αὐτὸν καὶ διακρίνει τὸ καλύτερο ἀπὸ τὸ χειρότερο, ὅσον καιρὸ κι αὐτὸς παραμένει πειθαρχικὸς σὲ τὶς ἐντολές καὶ συμβουλές τοῦ ἀνωτάτου Πατρὸς· ὅταν ὅμως ἀφηνιάσει αὐτός, κι ἡ φρόνησις σκορπίζεται σὲ πορνεία καὶ ἀφροσύνη, μοιραζόμενη τὶς κακίες τῶν δύο μερῶν.

15. Θὰ ἰδεῖς τοῦτο καὶ σὲ ὅλες τὶς ἀρετὲς καὶ δυνάμεις μας, πὺ εἶναι πραγματικὰ πλοῦτος μας, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἡ κακία εἶναι πολυσχεδῆς, ὅταν κλίνει πρὸς αὐτήν, σκορπίζεται. Διότι ὁ ἴδιος ὁ νοῦς στρέφει τὴν ἐπιθυμία πρὸς τὸν ἕνα καὶ πραγματικὰ ὄντως Θεό, τὸν μόνον ἀγαθό, τὸν μόνον ἐφετό, τὸν μόνον παρέχοντα τὴν ἡδονὴ ἀπηλλαγμένη ἀπὸ κάθε ὀδύνη. Ὅταν ὅμως ὁ νοῦς ἀποχαυνωθεῖ, ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ὄντως ἀγάπη ἐκπίπτει ἀπὸ τὸ ὄντως ὀρεκτὸ καί, διασπασμένη πρὸς τὶς ποικίλες ὀρέξεις τῆς ἡδυπαθείας, σκορπίζεται, ἐλκυσμένη ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος πρὸς τὴν ἐπιθυμία τροφῶν μὴ ἀναγκαίων, ἀπὸ τὸ ἄλλο πρὸς τὴν ἐπιθυμία πραγμάτων ἀχρήστων, καὶ ἀπὸ τὸ τρίτο πρὸς τὴν ἐπιθυμία τῆς κενῆς καὶ ἄδοξης δόξας. Κι ἔτσι κατακερματιζόμενος ὁ ἄθλιος ἄνθρωπος καὶ συρόμενος ἀπὸ τὶς ποικίλες γι' αὐτὰ φροντίδες, οὔτε τὸν ἥλιο ἀκόμη τὸν ἴδιο οὔτε τὸν ἀέρα, τὸν κοινὸ σὲ ὅλους πλοῦτο, δέν μπορεῖ νὰ ἀναπνεύσει καὶ νὰ θεωρήσει εὐχάριστα.

16. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ νοῦς μας, ἂν δέν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό, διεγείρει τὸν θυμὸ πού ἔχομε μέσα μας ἐναντίον μόνου τοῦ Διαβόλου καὶ χρησιμοποιοῖ τὴν ἀνδρεία τῆς ψυχῆς κατὰ τῶν πονηρῶν παθῶν, κατὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους, κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας. Ἄν ὅμως δέν προσηλωθεῖ στίς θεῖες ἐντολές τοῦ Κυρίου πού τὸν ἐστρατολόγησε, μάχεται πρὸς τοὺς πλησίον του, μαίνεται κατὰ τῶν ὁμοφύλων, ἀποθηριώνεται ἐναντίον ἐκείνων πού δέν συναινοῦν στίς παράλογες ὀρέξεις του καὶ γίνεται, φεῦ, ἀνθρωποκτόνος ἄνθρωπος, (ὁμοιωμένος ὄχι μόνον μὲ τὰ κτήνη τὰ ἄλογα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἐρπετὰ καὶ μετὰ ἰοβόλα ζῶα, γινόμενος σκορπιός, ὄφιν, γέννημα ἐχιδνῶν, αὐτὸς πού ὀρίσθηκε νὰ εἶναι στὴν τάξη τῶν υἰῶν τοῦ Θεοῦ. Εἶδες πῶς διεσκόρπισε κι ἔχασε τὴν περιουσία του; «Ἀφοῦ τὰ ἐδαπάνησε ὅλα ὁ νεώτερος υἱός, ἄρχισε νὰ στερεῖται καὶ ἔπεσε σὲ πείνα». Ἀλλὰ δέν ἐσκεπτόταν ἀκόμη νὰ ἐπιστρέψει, διότι ἦταν ἄσωτος. Γι' αὐτό, «ἐπῆγε καὶ προσκολλήθηκε σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς πολίτες τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἐκεῖνος τὸν ἔστειλε στό ἀγρόκτημα νὰ βόσκει χοίρους».

17. Ποῖοι δὲ εἶναι οἱ πολίτες καὶ πολιτάρχες τῆς χώρας πού εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεό; Φυσικὰ οἱ δαίμονες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ υἱὸς τοῦ οὐρανοῦ Πατρός κατέστη πορνοβοσκὸς καὶ ἀρχιτελώνης καὶ ἀρχιληστής καὶ στασιάρχης. Διότι ὁ χοιρῶδης βίος λόγῳ τῆς ἀκρας ἀκαθαρσίας τοῦ ὑπονοεῖ κάθε πάθος, χοῖροι δὲ εἶναι ὅσοι κυλίσονται στὸν βόρβορο τῶν παθῶν τούτων. Ὅταν ἐκεῖνος ἔγινε προϊστάμενος τούτων, ὡς πρῶτος ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς στὴν ἡδυσπάθεια, δέν μποροῦσε νὰ χορτάσει ἀπὸ τὰ ξυλοκέρατα πού ἔτρωγαν οἱ χοῖροι, δηλαδή, δέν ἦταν δυνατὸ νὰ λάβει κορεσμὸ τῆς ἐπιθυμίας του.

18. Πῶς ὅμως δέν ἀρκεῖ ἡ φύσις τοῦ σώματος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τίς ὀρμὲς τοῦ ἀκόλαστου; Ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ἄργυρος, ὅταν περιέλθῃ στὸν φιλόχρυσο καὶ φιλόαργυρο, αὐξάνει τὴν στέρηση καὶ ὅσο περισσότερος εἰσρεύσει, τόσο

μεγαλύτερη ἐπιθυμία προκαλεῖ· μόλις θ' ἀρκέσει σ' ἓναν πλεονέκτη καὶ φίλαρχο ὅλος ὁ κόσμος, ἴσως δὲ οὔτε αὐτός. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτοὶ μὲν εἶναι πολλοὶ, ὁ κόσμος δὲ ἓνας, πῶς τότε θὰ μπορέσει κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ εὕρει κόρο τῆς ἐπιθυμίας του; Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀποστάτης ἀπὸ τὸν Θεὸ, δὲν μποροῦσε νὰ χορτασθεῖ. Διότι ἄλλωστε, λέγει, δὲν τοῦ προσέφερε κανεὶς τὸν κόρο. Ποῖος θὰ τοῦ τὸν προσέφερε; Ὁ Θεὸς ἀπουσίαζε, μετὰ τοῦ Ὁποίου καὶ τῆς θεᾶς μόνο προκαλεῖται ἀβάρετος κόρος στὸν βλέποντα, σύμφωνα μὲ ἐκεῖνον πού εἶπε, «θὰ χορτάσω μόλις θεαθεῖ ἀπὸ ἐμένα ἡ δόξα σου». Ὁ Διάβολος δὲν θέλει νὰ προσφέρει κόρο τῶν αἰσχροῶν ἐπιθυμιῶν, ἐπειδὴ ἐκ φύσεως ὁ κόρος στά τρεπτὰ πράγματα προκαλεῖ μεταβολὴ τῆς σχέσεως πρὸς αὐτά. Εὐλόγως λοιπὸν κανένας δὲν τοῦ ἔδιδε τὸν κόρο.

19. Μόλις πάντως κάποτε ἐκεῖνος ὁ ἀποστάτης ἀπὸ τὸν πατέρα ἦλθε στά λογικὰ του καὶ ἀντιλήφθηκε σὲ ποῖο κατάντημα ἔφθασε, ἔκλαυσε τὸν ἑαυτὸ του λέγοντας: «πόσοι μισθωτοὶ τοῦ πατρός μου ἔχουν ἀφθονία ἄρτων, ἐνῶ ἐγὼ χάνομαι ἀπὸ τὴν πείνα!». Ποῖοι εἶναι οἱ μισθωτοί; Ἐκεῖνοι πού διὰ τῶν ἰδρώτων τῆς μετανοίας καὶ τῆς ταπεινώσεως παίρνουν σὰν μισθὸ τὴ σωτηρία. Υἱοὶ δὲ εἶναι ἐκεῖνοι πού λόγω τῆς ἀγάπης πρὸς αὐτὸν ὑποτάσσονται σὲ τὶς ἐντολές του, ὅπως εἶπε καὶ ὁ Κύριος, «ὅποιος μὲ ἀγαπᾷ, θὰ τηρήσει τὶς ἐντολές μου».

20. Ἔτσι λοιπὸν ὁ νεώτερος υἱὸς ἀφοῦ ἐξέπεσε ἀπὸ τὴν υἰοθεσία καὶ ἀπὸ τὴν ἱερὰ πατρίδα καὶ περιέπεσε σὲ πείνα, ἀντιλαμβάνεται τὴ θλιβερὴ κατάστασή του καὶ ταπεινώνεται καὶ μετανοεῖ λέγοντας, «θὰ σηκωθῶ νὰ ὑπάγω καὶ νὰ γονατίσω στὸν πατέρα μου καὶ θὰ τοῦ εἶπω, πατέρα, ἁμάρτησα στὸν οὐρανὸ καὶ σὲ σένα». Καλῶς λοιπὸν στὴν ἀρχὴ ἐλέγαμε ὅτι αὐτὸς ὁ πατέρας εἶναι ὁ Θεός· διότι πῶς θὰ ἁμάρτανε στὸν οὐρανὸ ὁ νέος πού ἀπεστάτησε ἀπὸ τὸν πατέρα, ἂν ὁ πατέρας δὲν ἦταν οὐράνιος; «Ἁμάρτησα λοιπὸν», λέγει,

«στόν οὐρανό», δηλαδή στους αγίους πού εύρίσκονται στόν οὐρανό καιεΐναι πολίτες τοῦ οὐρανοῦ, «καί σέ σένα», πού κατοικεῖς μαζί μέ τούς αγίους σου στόν οὐρανό. «Καί δέν εἶμαι πλέον ἄξιος νά ὀνομάζωμαι υἱός σου• κάμε μέ σάν ἕνα ἀπό τούς μισθωτούς σου». Καλῶς λέγει, σωφρονισμένος ἀπό τήν τωρινή του ταπεινώση, «κάμε με» διότι δέν λαμβάνει κανείς ἀπό τόν ἑαυτό του τούς βαθμούς τῆς ἀρετῆς, ἄν και ἐπίσης δέν τούς λαμβάνει χωρίς τήν προαίρεσή του. «Ἀφοῦ λοιπόν ἐσηκώθηκε, ἦλθε στόν πατέρα του. Ἐνῶ δέ ἀπεῖχε ἀκόμη πολύ». Πῶς και ἦλθε και συγχρόνως ἀπεῖχε πολύ, γί' αὐτό και ὁ πατέρας του τόν εύσπλαχνίσθηκε και ἐξῆλθε πρὸς συνάντησή του;

Ὁ ἄνθρωπος πού μετανοεῖ μέ τήν ψυχή του δια μέν τῆς ἀγαθῆς προθέσεως και τῆς ἀποχῆς ἀπό τήν ἁμαρτία φθάνει πρὸς τόν Θεό· ἀπό τήν κακή ὁμως συνήθεια και τίς προλήψεις τυραννούμενος νοερώς, ἀπέχει ἀκόμη πολύ ἀπό τόν Θεό, και ἄν πρόκειται νά σωθεῖ, χρειάζεται μεγάλη ἀπό ἄνω εύσπλαχνία και βοήθεια.

21. Γί' αὐτό και ὁ πατέρας τῶν οἰκτιρμῶν συγκαταβαίνοντας τόν προὑπάντησε, τόν ἀγκάλιασε και τόν κατεφίλησε, παρήγγειλε δέ στόν δούλους του, δηλαδή στόν ἱερεῖς, νά τόν ἐνδύσουν τήν πρώτη στολή, δηλαδή τήν υἰοθεσία, τήν ὁποία και πρωτύτερα εἶχε φορέσει δια τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, και νά τοῦ βάλουν δακτυλίδι στό χέρι του, δηλαδή στό πρακτικό μέρος τῆς ψυχῆς πού δηλώνεται μέ τὸ χέρι, νά τοποθετήσουν σφραγίδα θεωρητικῆς ἀρετῆς, ὡς ἀρραβῶνα τῆς μελλοντικῆς κληρονομίας, ἀλλά και ὑποδήματα στά πόδια, θεῖα δηλαδή φρουρά και ἀσφάλεια πού θά τόν ἐνδυναμώνει νά πατεῖ ἐπάνω σέ ὄφεις και σκορπιούς κι ἐπάνω σέ ὅλη τή δύναμη τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπειτα παραγγέλλει νά φέρουν και σφάξουν ἕνα σιτευτό μόσχο και νά τόν παραθέσουν σέ τραπέζι. Ὁ δέ μόσχος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὁ Ὅποιος ἐξέρχεται μέν ἀπό τὰ κρύφια τῆς θεότητος

καὶ ἀπὸ τὸν θρόνον ποῦ εὐρίσκεται ὑπεράνω τοῦ παντὸς καὶ ὅταν ἐφάνηκε σὰν ἄνθρωπος ἐπάνω στή γῆ θυσιάζεται ὡς μόσχος γιὰ χάρη ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὡς σιτευτός, δηλαδή ὡς ἄρτος, παρατίθεται σὲ μᾶς πρὸς βρωσιν.

22. Κάμνει δὲ κοινὴ τὴν μὲν αὐτὴ τὴν εὐκαιρία εὐφροσύνη καὶ εὐωχία ὁ Θεὸς μὲ τοὺς ἁγίους του, ἀναλαμβάνοντας ἀπὸ ἄκρα φιλανθρωπία τίς συνήθειές μας καὶ λέγοντας· «ἔλθετε νὰ φάγωμε κι εὐφρανθοῦμε». Ἀλλὰ ὀπρὲσβύτερος υἱὸς ὀργίζεται. Πρέπει νὰ ὑπονοεῖς, παρακαλῶ, πάλι τοὺς Ἰουδαίους ποῦ ὀργίζονται γι' αὐτὴν τὴν πρόσκλησι, τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ποῦ σκανδαλίζονται, διότι ὁ Κύριος ὑποδέχεται ἁμαρτωλοὺς καὶ συνεσθίει μὲ αὐτούς.

Ἐὰν δὲ θέλεις νὰ ἐννοήσεις τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν δικαίων, τί παράδοξο εἶναι, ἂν καὶ ὁ δίκαιος ἀγνοεῖ τὸν ἀνώτερο κάθε συλλήψεως πλοῦτο τῆς χρηστότητος τοῦ Θεοῦ; Γι' αὐτὸ καὶ παρηγορεῖται ἀπὸ τὸν κοινὸ πατέρα καὶ διδάσκεται τὰ κατάλληλα ἀπὸ αὐτὸν μὲ τὰ λόγια, «ἐσὺ εἶσαι πάντοτε μαζί μου», μετέχοντας στὴν ἀναλλοίωτη εὐφροσύνη· «ἔπρεπε λοιπὸν νὰ εὐχαριστηθεῖς καὶ νὰ χαρεῖς διότι αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς σου ἦταν νεκρὸς καὶ ἀνέζησε, ἦταν χαμένος καὶ εὐρέθηκε». Ἦταν νεκρὸς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ ἀνέζησε μὲ τὴν μετάνοια, ἦταν δὲ καὶ χαμένος, ἀφοῦ δὲν ἦταν μαζί μὲ τὸν Θεό. Ἀφοῦ λοιπὸν εὐρέθηκε, γεμίζει τὸν οὐρανὸ μὲ χαρὰ, ὅπως ἔχει γραφεῖ, «χαρὰ γίνεται στὸν οὐρανὸ γιὰ ἕνα ἁμαρτωλό ποῦ μετανοεῖ».

23. Τὶ δὲ εἶναι αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο λυπεῖται ὁ πρὲσβύτερος υἱός; «Ὅτι ἐμένα», λέγει, «δὲν μοῦ ἔδωσες ποτέ ἕνα κατσίκι, γιὰ νὰ διασκεδάσω μὲ τοὺς φίλους μου, ὅταν δὲ ἦλθε αὐτὸς ὁ υἱὸς σου, ποῦ κατέφαγε τὴν περιουσία σου μὲ τίς πόρνες, τοῦ ἔσφαξες τὸν μόσχο τὸν σιτευτό». Τόσο ἐξαίρετα εἶναι τὰ πρὸς ἐμᾶς χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, ὥστε

καὶ οἱ ἄγγελοι ἐπεθύμησαν νὰ κυττάξουν τὰ χαρισθέντα σ' ἐμᾶς διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς του, ὅπως λέγει ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων Πέτρος.

Ἀλλὰ καὶ οἱ δίκαιοι ἐπεθύμησαν νὰ ἔλθει γι' αὐτὰ ὁ Χριστὸς καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα του ἀκόμη, ὅπως καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐπεθύμησε νὰ ἴδῃ τὴν ἡμέρα του. Αὐτὸς βέβαια τότε δὲν ἦλθε, καὶ ὅταν ἦλθε, δὲν ἦλθε νὰ καλέσῃ δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς σὲ μετάνοια, καὶ κυρίως ὑπὲρ αὐτῶν σταυρώνεται αὐτὸς πού ἀπαλείφει τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου· διότι ὑπερεπερίσσευσε ἡ χάρις, ὅπου ἐπλεόνασε ἡ ἁμαρτία.

24. Ὅτι δὲ δὲν δίδει οὔτε ἓνα κατσίκι στοὺς δικαίους, ὅταν ζητοῦν, δηλαδή οὔτε ἓνα ἁμαρτωλό, γίνεται σ' ἐμᾶς σαφὲς καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλὰ καὶ ἰδιαίτερος ἀπὸ τὴν ὀπτασίαν τοῦ ἱεροῦ καὶ μακαρίου Καρποῦ. Διότι αὐτὸς ὄχι μόνον δὲν εἰσακούσθηκε ὅταν καταράσθη μερικοὺς πονηροὺς ἄνδρες καὶ ἔλεγε ὅτι δὲν εἶναι δίκαιο νὰ ζοῦν ἄνδρες ἄθεοι πού διαστρέφουν τοὺς εὐθεῖς δρόμους τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ἐδοκίμασε καὶ τὴν θείαν ἀγανάκτησιν καὶ ἄκουσε φρικώδεις λόγους πού ὠδηγοῦσαν σὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀρρήτου καὶ ὑπὲρ νοῦν θείας ἀνοχῆς καὶ ἐπειθαν ὄχι μόνον νὰ μὴ καταρᾶται, ἀλλὰ καὶ νὰ εὐχεται ὑπὲρ αὐτῶν πού ζοῦν σὴν πονηρίαν, διότι ὁ Θεὸς παρέχει σ' ἐκείνους ἀκόμη προθεσμίαν μετανοίας. γιὰ νὰ δείξῃ λοιπὸν τοῦτο ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων, ὁ εὐσπλαγχνὸς πατήρ, καὶ γιὰ νὰ παραστήσῃ ἐπὶ πλέον ὅτι δίδει μεγάλα καὶ ἐπίφθονα δῶρα στοὺς ἐπιστρέφοντας μετάνοια, συνέθεσε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο τὴν παραβολήν.

25. Ἄς ἐπιληφθοῦμε λοιπὸν κι ἐμεῖς, ἀδελφοί, τῆς μετανοίας μὲ ἔργα, ἄς ἐγκαταλείψωμε τὸν πονηρὸν καὶ τὰ βουσκοῦντά του· ἄς μείνωμε μακριὰ ἀπὸ τοὺς χοίρους καὶ ἀπὸ τὰ ξυλοκέρατα πού τοὺς τρέφουν, δηλαδή ἀπὸ τὰ βδελυρὰ πάθη καὶ τοὺς προσκολλημένους σ' αὐτά· ἄς σταθοῦμε μακριὰ ἀπὸ τὴν πονηρὰ νομὴν, δηλαδή τὴν

κακήσυνήθεια ἄς ἀποφύγωμε τὴν χώρα τῶν παθῶν, δηλαδή τὴν ἀπιστία
καὶ ἀπληστία καὶ ἀκρασία, ὅπου συμβαίνει φοβερὸς λιμὸς ἀγαθῶν
καὶ ἐπέρχονται πάθη χειρότερα ἀπὸ τὸν λιμό• ἄς τρέξωμε πρὸς τὸν
Πατέρα τῆς ἀφθαρσίας, τὸν δότη τῆς ζωῆς, βαδίζοντας τὴν ὁδὸ τῆς ζωῆς
διὰ τῶν ἀρετῶν. Ἐκεῖ θὰ τὸν εὕρωμε νὰ ἔχει ἐξέλθει ἀπὸ φιλανθρωπία γιὰ
προϋπάντηση καὶ νὰ μᾶς χαρίζει τὴν ἄφεσι τῶν ἀμαρτιῶν μας,
τὸ σύμβολο τῆς ἀφθαρσίας, τὸν ἀραβῶνα τῆς μελλοντικῆς κληρονομίας.
Καὶ ὁ ἄσωτος υἱὸς ἄλλωστε, ὅπως ἐδίδαχθήκαμε ἀπὸ τὸν Σωτῆρα, ὅσον
καιρὸ εὐρισκόταν στή χώρα τῶν παθῶν, ἂν καὶ ἐσκεπτόταν καὶ ἔλεγε
τὰ λόγια τῆς μετανοίας, δέν ἐπέτυχε τίποτε
τὸ καλό, ἕως ὅτου ἀφήνοντας ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἔργα τῆς ἀμαρτίας ἦλθε
τρέχοντας πρὸς τὸν πατέρα κιάφοῦ ἐπέτυχε
τὰ ἀνέλπιστα, ἔμεινε ὅπως δὴποτε στό ἐξῆς πλησίον του μὲ ταπείνωση,
σωφρονώντας, δικαιοπραγώντας καὶ διατηρώντας ἀκέραια
τὴν ἀνανεωμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ χάρη.

26. Αὐτὴν τὴ χάρη εἶθε νὰ τὴν ἐπιτύχωμε ὅλοι μας καὶ νὰ τὴν
διατηρήσωμε ἀμείωτη, ὥστε καὶ στὸν μέλλοντα αἰῶνα νὰ
συνευφρανθοῦμε μὲ τὸν σεσωσμένο ἄσωτο στήν ἄνω Ἱερουσαλήμ, τὴν
μητέρα τῶν ζώντων, τὴν Ἐκκλησία τῶν πρωτοτόκων, ἐν
Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, στὸν Ὅποιο πρέπει δόξα στοὺς αἰῶνες. Γένοιτο.

Πηγή: Ἱερά Μονὴ Αγίου Ιωάννου Καρέα.

Επιμέλεια: π. Στέφανος Κωστόπουλος (Καθεδρικός Ἱερός Ναός Αγίας
Τριάδος Βύρωνος)